

ris doctis, iudicium per se de rebus ferre valentibus, quibus rationes ab adversariis prolatae, utpote leviores planè & nullius ponderis, nihil timentur.

De tempore scripti Operis incerta omnia. Fletum esse Salomonis respicientis, qui sub vite exitum, cum tandem rerum huius mundi vanitatem nosset, seque in viam restitueret, scribendum Opus illud suscepit, Hebraei, S. Hieronymus & Commentatores plerique (k) autumarunt. Censuit Rex ille sapientissimus sibi committendum esse, ut perpetuum respicientiae suae monumentum staret, quo simul posterum moneretur, ne vanitate rerum se atque voluptatum assentatione, ambitione, & amore divitiarum seducendos praeberent; sed omnium maximè praecavendos censuit ab amore mulierum (l), quem sibi funestissimum expertus fuerat. Huius sententiae documenta in ipso eodem Libro spectantur; ita enim loquitur Salomon, quasi vir per omnia expertus, qui ad voluptatem nihil sibi reliqui fecerit, nihilque intentatum reliquerit, quod sibi maximè homines optant, aedificia, locupletem gazam, convivia, voluptates, scientiam, oblectamenta, uno verbo quicquid hominis vota explet; sed in his omnibus nihil se praeter vanitatem offendisse profiteatur. Ipsum etiam scripti Operis tempus quodammodo definire visus est, prodens ad illud se contulisse, cum jam composuisset parabolas multas (m).

h. Jaron. in Eccles. l. 12. Pinoda, à Lapidè, Coier. Mercer. alii plerique.

l. Eccles. 7. 27.

m. Eccles. 12. 9.

n. Vide Bel. larm. Bonfrer. Delrio in Cantic. l. 1. 1. 1. 1. 1.

o. Hebraei in Midras. p. Hieron. in Eccles. 12. 12. 13. 14.

Contraria tamen opinio, scriptum à Salomone Opus ante admissa liberioris vite crimina, neque rationum momentis neque autoritate destituitur (n). Si enim, inquit illius sententiae patroni, Salomon Opus illud post criminose vite licentiam suscepisset, quo aeternum respicientiae suae monumentum staret; cur tanta de aeterna ipsius salute caligo & ambiguitas? Patres, & Commentatores argumentum illud in utramque partem trahant. Haec sanè illorum ratiocinatio planè intentum evincit, demonstrans saltem nunquam in Ecclesia, eam opinionem obtinuisse, quae Scriptum à Salomone post ejus respicientiam Opus constituit. Exploratum ne pariter habemus, Dei Spiritum nunquam deseruisse hominem, quo tempore ille à recta via aberravit? Fateamur tamen oportet, priorem illam sententiam & majori rationum & auctoritatum pondere fulciri, ac tandem mitiora defendere; adeoque & nos in suas partes nonnihil inclinare: destituitur tamen ea asseveratione, quae dubitationem omnem subducit. De salute Salomonis ejusque respicientia quaestio determinanda, non hominum iudicio, sed Divino relinquitur.

Judaeorum Scriptores docent (o), & S. Hieronymus post illos confirmat (p), Doctores Judaeorum, qui Sacrorum Librorum Canonem describere jussi sunt, de Libro Ecclesiastae aliquandiu suspensos habuisse. Deliberatum est inter illos, num supprimiti Opus praestaret, quod repugnanti, quaedam, & noxia aliqua contineret, quibus imbecillioribus offendiculum parare-

tur, & nonnihil error de mortalitate animarum juvaretur. Verum post longam rei discussionem tandem suscipiendum Opus censuerunt, quod scilicet in eam sententiam clauderetur, oportere nimirum Deo timorem & Legibus ipsius obsequium exhibere. Quodcumque tandem iudicium de hac traditione feratur, illud constat, apud Judaeos aequè & apud Christianos divinam esse Operis huius auctoritatem.

Non semper tamen idem fuit erga Divinum illud Opus obsequium. Quid Grocius & Amanuensis Theologorum Hollandiae senserint in superioribus observavimus. Theodorus Mopsuestenus (q) persuasum habebat, Salomonem pro eo, quo praestabat naturalis sive studio comparatae sapientiae acumine, nullà intercedente S. Spiritus revelatione, Opus illud scripsisse. Haereticorum nonnulli, de quibus Philastrius [r], tanquam Epicureis favens reiciebant. Lutherus (s) pro innata illa oblectandi libertate, sive potius audacia, Authorem huius Operis neque ocreis neque calcearibus indutum esse dicit; Opus esse Thalmud per quam simillimum, nempe ex pluribus aliis factum; collecta in eo quae Salomon inter coenandum effutierat, sive quae in suis scriptis sparserat. Hac celebratissimi huius Reformatoris sententia, quem virum Deus suscitasse dicitur, ut in pristinam sanctitatem Ecclesiam Christianam restitueret. Venia nobis profecta dabitur, si talia effutientibus neglectis, traditionem omnem Ecclesiarum praefereamus, cui ipsi pariter Protestantes deferendum arbitrati, Opus illud inter Canonica recipiunt.

Porrò Liber iste veluti perpetua quaedam oratio censenda est, in qua Salomon demonstrandum suscipit, omnia huius mundi vanitatis habere plurimum & molestiae; unum tantum ex omnibus superesse, in quo sibi homines fidant, timorem Dei nempe, & debitum ejus Legibus obsequium, & iudicium ipsius reverentiam. Primam illam Operis partem fufius demonstrandam assumens, longo ordine recenset vana omnia & ficta, quae homines in errorem inducant. Per omnes vite conditiones recurrit, abusus omnes relevat, stulta plurima hominum detegit, & de vanitate creaturarum, divitiarum, ac voluptatum disputat; illa exemplo suo & experientia proposita omnia demonstrat. Eo res adigit, quod vix effraenis quispiam deduceret; plausibilia eorum argumenta, qui frantum in voluptatem laxant, providentiam, & animae immortalitatem negant in medium ita affert, ut totam eorum vim explicet, ex quibus audacissimas conclusiones deducit; expositas tamen deinde refellit, & ad sua revocans principia, vana esse omnia demonstrat, voluptatem, gaudium, oblectamenta, uno verbo quicquid homines detinet, fuci habere plurimum, rei nihil, ostendit. Tandem postquam Lectores diu multumque per amena ista deduxit, & auditorem suum vulgaribus & ad omnium captum accommodatis rationibus exercuit, tandem fate-

q. Vide Synod. V. C. P. Act. 4.

r. Philastr. Haeres. 132. s. Luther. Colloq. convival.

s. Luther. Colloq. convival.

ri cogit, nihil esse in hoc mundo quod aestimemus, sive amorem nostrum & studium detinere mereatur; nihil solidum, transeunt enim omnia, & evanescent, ne excepta quidem hominis sapientia, & solidis quibusque rerum notionibus. Unum tandem esse probat solidum perpetuumque, cui maxime inanimatur, virtutem, timorem Dei, pietatem atque fidele Divinis Legibus obsequium.

Salomon in eo Opere, ait S. Gregorius Magnus (t). Oratoris seu Philosophi pro concione loquentis personam assumens, veluti motaq; aliquam seditionem pacaturus, vel emotae alicujus turbae spiritus ad quietem revocaturus, ita orationem suam instruit, ut prius blande in auditorum corda infuset, varias eorum opiniones distinguens pariter & exponens. Ita vero exponit, ut singularum vim totam simul explicet, simulque ita se omnibus vestit, quasi partes suas propugnet. Haec autem omnia summo artificio disponit, quod eorum cavillos omnes facilius dissipet, supprimat passionibus: subitò enim nihil talia cogitantibus laqueum stringit, sparsamque orationem velut in unum coegens, Finem loquendi, ait, omnes pariter audiamus. Deum tunc & mandata ejus observa; hoc est enim omnis homo. Ad eum unice scopum Auctor collimat.

t. Gregor. Magn. lib. 4. Dialog. cap. 4.

u. Mercer. Gejer. Praef. in Eccles. &c.

u. Mercer. Gejer. Praef. in Eccles. &c.

Ardus est in paucis intellectui Liber, peritissimorum Criticorum iudicio (u). Quod quidem non ex stilo tantum breviori & maxime conciso repetendum est, sed maximè ex sententiis inter se pugnantibus.

IN CANTICUM CANTICORUM PROLEGOMENON.

Liber, quem modò discutendum assumimus, inscriptus est, Canticum Canticorum; nempe eximium & omnium excellentissimum Canticum. Solent enim Hebraei exaggerationis gratia in eum modum effari: Deus Deorum, Rex Regum, Mons Montium, Caelum Caelorum. Plurali nomine laudat in suo Officio Ecclesia, Cantica Canticorum, quam phrasim improbat Origenes (a), tanquam originali Textui contrariam; legit enim singulari numero (b); Canticum Canticorum Salomonis. Sed facile eo plurali nomine insinuatum est, plura eo Opere collecta simul Cantica & carmina contineri; reapse enim plura apparent, cum sedulo in examen revocatur. Unum est inter plurima à Salomone scripta Cantica, quod nostrà aetate superit. Scripsit enim Salomon usque ad 5000. [c]. Cantica, quae omnia pariter interciderunt, praeter unicum illud, de quo impraesentiarum, & alia fortè nonnulla in collectione Psalmorum legenda (d).

a. In Cantic.

b. Sir. basrim ascher lesel. nob.

c. 3. Reg. 4. 32.

d. Psal. 127. nomine Salomonis in Hebraeo inscribitur; cui pariter à Rabbini tributur Psal. 71.

bas; laborandum quippe est Lectoris, ut argumenta ad sua revocent principia, quod Salomonis mentem assequantur; seduloque distinguant, quae ipse per se, quaeque personam agens impiorum loquatur; quae vis ejus argumentis tribuenda, sive intra quos limites determinanda; quid concesserit, quid negarit Auctor, & quousque pariter & negandum fuerit, & concedendum. Nec minus negotii facit, quid maxime de rerum huius mundi vanitate, atque usu oblectamentorum statuendum sit; duo enim sunt latentes utrimque scopuli aequè perniciosi: omnia vanitas est; & Ego dixi vadam, & assuam delicias, & fruor bonis. Impegerunt in illud Manichei, duo statuente in mundo principia, quorum alterum malum censebant. Abutebantur secundo Epicurei, finem hominis voluptatem desinentes.

Quod à Salomone asseritur, nihil esse scilicet in mundo novi, semper enim fuisse quicquid modò est, aliud est errorum seminarium, si ad literam teneatur; redè enim ad mundi aeternitatem conducit, quod est veterum plurimum Philosophorum asseritum. Hi scopuli in lectione ejus Libri evitandi, quibus labendi occasio impiorum compluribus facta est, contra Sacri Scriptoris mentem, graphicè rerum vanitatem ideo depingendam assumens, non utique ob aliud, nisi ut eam vitam desideremus, quae vanitatem non habet sub hoc sole, sed veritatem sub illo, qui fecit hunc solem, ait S. Aug. de Civ. l. 20. c. 3.

c. 4. Can. 3. 2.

f. Cant. 1. 3.

g. Cant. 1. 2.

h. Cant. 7. 11.

i. Cant. 3. 7.

k. Cant. 6. 7.

De tempore & occasione scripti Operis dissident Scriptores; alii enim adornatum in ipso incundi Regni exordio credunt, quo tempore totus sapientiae amore tenebatur, & in vivis adhuc agebat mater ipsius Bethsabee, quam feminam designari dicunt cap. 3. 11. Venite & videte Regem Salomonem in

